

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția :
Str. A. D. Xenopol No. 11.
Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI EPISCOP ROMÂN
UNIT DE ORADEA-MARE,

VENERATULUI CLER ȘI IUBITULUI NOSTRU POPOR CREDINCIOS DAR ȘI MÂNTUIRE DELA DOMNUL !

„Hristos a înviat !”

Iubiți Frați și Fii! Cu praznicul de azi, al măritei Invieri a Domnului, încheiem Anul Sfânt, în care toți creștinii, dar mai ales Biserica catolică, dela o margine a lumii până la cealaltă, în cea mai adâncă reculegere sufletească a serbat împlinirea a lor 19 veacuri dela mântuirea neamului omenesc prin suferințele trupești și sufletești ale Mântuitorului nostru Isus Hristos și mai ales prin moartea Sa de pe Cruce și prin mărita Invierea Sa cea de a treia zi. În acest An Sfânt, la glasul blând și părințesc al locțiitorului Domnului pe pământ, al Preafericitului Părinte Papa Piu XI, întreaga Biserică catolică s'a pus în mișcare și fiii ei de pe întreg globul pământului în șire lungi, formând cucernice cete de pelerini, din toate țările și din toate neamurile pământului au alergat către vecinica cetate a Romei, centrul creștinătății, să se împărtășească de darurile speciale ale Anului Sfânt. Ceilalți, cari nu au avut putința de a face pelerinajul Anului Sfânt, au satisfăcut acasă chemării Sfântului Părinte și prin diferite acte de pocăință și de pietate, prin rugăciuni fierbinți și prin împărtășiri dese cu Sf. Taine s'au silit „să-și abată gândurile dela cele pământești și trecătoare și să le îndrepteze spre cele cerești și nemuritoare; să-și înalțe sufletele la fericirea vecinică, la care ne-a chemat Domnul Isus Hristos vărsându-și prețiosul Său sânge pentru noi; să își dea seamă de dragostea înflăcărată, cu care ne-a iubit și răscumpărat Mântuitorul și îndrăgindu-l pe Acela, care atât de mult ne a iubit”. Din Dieceza noastră, de și nu mulți, însă totuși un

frumos număr de pelerini au căutat să își câștige indulgențele Anului Sfânt. Apoi pe întreg cuprinsul Diecezei în repeșite rânduri s'a comemorat acest an jubilar; credincioșii tuturor parohiilor, în acest an, au arătat o mai mare atragere către cele sfinte; mărturisirile și cuminecările în toate parohiile au fost mai dese; în aproape un sfert din parohiile noastre s'au ținut misiuni; în centrele mai mari ale Diecezei Comitetul diecezan al AGRU-lui a sărbătorit Anul Sfânt prin conferințe și adunări popoarele religioase.

Iubiți Frați și Fii! Cea mai fierbinte dorință a inimei noastre de Păstor al vostru este, ca aceasta inviorare a vieții sufletești să nu se sfârșească odată cu Anul Sfânt, ci să fie numai începutul unei adevărate vieți creștinești pentru mântuirea sufletelor noastre ale tuturoara și pentruca prin pilda vieții noastre cu toții să conlucrăm la înfrângerea păgânismului modern, care a început să câștige teren și între creștini. De aceea am crezut, ca de încheierea Anului Sfânt să vă dau un părințesc îndemn de a îmbrățișa cu toată căldura sufletelor noastre cel mai puternic, ba unicul, mijloc de a putea progresa în bine, care este rugăciunea și, la acest praznic al Invierii Domnului, să adresez tuturor Fraților și Fiilor noștri câteva cuvinte despre necesitatea rugăciunii.

Ce este rugăciunea? Catechismul ne dă definiția exactă a rugăciunii, când ne învață, că „*rugăciunea este ridicarea minții la Dumnezeu spre a-L lăuda și preamări, spre a-I mulțumi pentru binefacerile primite și pentru a-I cere ajutorul în lipsurile noastre.*” Rugăciunea este ridicarea minții la Dumnezeu, deci un privilegiu

exclusiv al ființelor raționale, al ingerilor și al oamenilor. Rugăciunea este cel mai mare bine al omului, de a se putea ridica până la cer, până la Tronul Stăpânului lumii întregi, de a putea vorbi cu însuși Dumnezeu. Rugăciunea este cea mai mare binefacere, cel mai mare dar al lui Dumnezeu față de coroana zidirilor sale, față de om, căruia i a dat puțință, ca prin rugăciune oricând să poată sta de vorbă cu El așa, precum un fiu vorbește cu părintele său. Intre cer și pământ, nu este prăpastie, pe care noi, sărmanii muritori, să nu o putem trece, căci prin rugăciune ne putem ridica la cer și cerul îl putem pogori pe pământ, în sufletele noastre. Prin rugăciune putem gusta fericirea raiului, ai căruia fericiți locuitori vecinic îl laudă și preamăresc pe Domnul.

Rugăciunea pre lângă acea, că este un privilegiu special și cea mai mare binefacere alui Dumnezeu față de om, mai este și o datorință de căpetenie a omului și încă a fiecărui om, al cărui suflet, oricât de înstreinat ar fi de Dumnezeu, tot se dorește la Dânsul, după al cărui chip și asemănare este făcut și precum copilul în brațele mamei sale este mai fericit, astfel și sufletul, avându-și originea din Dumnezeu, numai la Dumnezeu fiind, simte fericirea de a fi acasă, căci precum zice Sf. Augustin: „*neodihnit este sufletul nostru până ce se va odihni în Tine, Doamne.*” Rugăciunea este o datorință a fiecărui om atât față de Dumnezeu, cât și față de sine. Despre acest adevăr se poate convinge ori și cine îndatăce se gândește, că ce înseamnă a se ruga, sau îndatăce va deschide Sf. Scriptură ori ia în mână scrierile Sf. Părinți sau privește la vieța Mântuitorului ori a Sfinților.

Atunci, când lăsăm să străbată și în sufletele noastre acordurile cântării, pe care cetele îngerești fără încetare o înalță celui Preainalt cântând și strigând: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea lui*” (Isaia 6, 3) sau atunci, când lăsăm, ca sufletul nostru să se desfăteze în imnul de laudă și de preamărire, pe care ne încetat îl înalță Stăpânului și Ziditorului lor ființele necuvântătoare prin supunerea lor necondiționată voinței Aceluia, care prin glasul atotputerniciei Sale din neființă le-a chemat la ființă, oare omului, celei mai desmerdate ființe alui Dumnezeu, îi este cu puțință de a rămâne mut și a nu se alătura cetelor cerești și ființelor necuvântătoare, ca împreună cu tot cerul și întreg pământul și dânsul să se „*închine celui ce este viu în vecii vecilor zicând:*

vrednic ești Doamne și Dumnezeu nostru a primi mărirea, cinste și putere, căci tu ai zidit toate și prin voința ta sunt și s'au făcut” (Apoc. 4, 10—11)?

Datorința omului de a se ruga izvorește și din simțul de mulțumită și recunoștință, pe care ziditorul l-a sădit în sufletul nostru. Oare să fie cineva între noi, care să nu se gândească cel puțin din când în când la nenumăratele binefaceri naturale și supranaturale, pe cari bunătatea nemărginită a Domnului le-a revărsat asupra noastră și de cari neîncetat părtași ne facem? Cine ne-a înzestrat cu mintea și cu voința liberă? Cine ne-a dat lumina ochilor, auzul urechilor și toate facultățile trupești? Cine ne-a dat viața, cine ne dă sănătatea și cine ne lungeste după bunul său plac firul vieții? Cine ne binecuvântează ostenele noastre? Apoi cine ne-a învrednicit să fim credincioși ai Bisericii celei adevărate, să ne naștem într-o țară creștină și dintr-o familie catolică și nu într-o țară păgână, unde nici nu se aude de Hristos? Cine a pălinit, a suferit și a murit pe Cruce pentruca pe noi să ne mântuiască? Dacă ne gândim la aceste și celelalte nenumărate binefaceri ale Domnului, oare ne va fi cu puțință, să nu cădem în genunchi, ca rugăciune de mulțumită să înălțăm Aceluia, dela care le avem toate și care cu dragoste nemărginită ne iubește? Animalele încă caută în felul lor să își manifesteze recunoștința față de stăpânul lor și atunci în om să fie mai puțin bun simț, ca în aceste ființe? Neîncetat ne împărtășim de binefacerile milei Domnului, deci datorii suntem, ca neîncetat să ne rugăm „*mulțumind pururea pentru toate întru numele Domnului nostru Isus Hristos Dumnezeu și Tatălui.*” (Ef. 5, 20).

Trebue să ne rugăm nu numai din datorință față de Dumnezeu, care ne obligă să-l preamărim și să-i mulțumim pentru binefacerile, de cari ne împărtășește, ci trebue să ne rugăm și din datorința ce o avem față de noi înșine, de a ne lucra binele nostru și mai ales de a ne lucra cel mai mare bine, mântuirea sufletului, la care fără rugăciune nu putem ajunge.

Omul nimica nu are dela sine, ci toate le primește din mâna Părintelui său ceresc, care după buna sa plăcere ne lungeste sau ne scurtează zilele, trimite asupra noastră bine sau lipsă, ne face părtași de bucurii sau de suferințe. Omul răzimat numai pe puterile sale este de tot neputincios. Nu numai că nu poate face nimica, dar' nici chiar să trăiască un singur moment nu poate, dacă nu este ajutat, dacă nu este susținut din partea Aceluia, care sin-

gur a putut să ne zică, „*fără de mine nu puteți face nimica*“ (Ioan 15, 5.)

Dacă nimica nu avem dela noi înșine și dacă nimica bun nu putem face fără de ajutorul lui Dumnezeu, cât de neputincioși trebuie să stăm noi în fața celui mai mare lucru, pe care avem să-l îndeplinim în viața noastră, de a ne mântui sufletul, de a ne câștiga fericirea vecinică! Invățătura Bisericii infalibile alui Hristos este, că spre a putea face fapte vrednice de mântuire, pentru a putea ieși biruitori din ispitele, cu cari avem să ne luptăm, pentru a ne putea câștiga fericirea vecinică, avem absolută trebuință de ajutorul darului lui Dumnezeu, căci „*nu suntem vrednici noi a cugeta ceva dela noi, ca dintru noi, ci vrednicia noastră este dela Dumnezeu*“ (II. Cor. 3, 5). Dumnezeu însă darul său atât de neapărat de lipsă spre a ne putea mântui nu-l dă decât acelor, cari îl doresc, cari îl cer. Inșuși Hristos ne spune: „*nu aveți, pentru că nu cereți*“ (Iac. 4, 2), iară Sf. Părinți ne spun de tot clar, că fără de rugăciune nu putem primi ajutorul lui Dumnezeu necesar ca să ne mântuim. Sf. Augustin zice: „*afară de câteva daruri generale, cum este răscumpărarea și nașterea în religiunea creștină, celelalte ajutoare le dă Dumnezeu numai acelor, cari i-le cer prin rugăciune*“ iară Sf. Toma susține, că „*omul după botez necontenit trebuie să se roage, dacă vrea să ajungă în raiu.*“ Sf. Ioan Gură de aur spune, că rugăciunea pentru suflet este atât de necesară, ca și umezeala pentru plante, căci „*precum arborii, ca să nu se usuce au trebuință de umezeală, așa și omul ca să nu se osândească are trebuință de rugăciune,*“ iară Sf. Alfonz, apostolul rugăciunii, spune limpede, că „*dacă cineva s'a mântuit, aceasta s'a întâmplat numai pentru că s'a rugat, iară dacă cineva s'a osândit, aceasta i-s'a întâmplat pentru că nu s'a rugat.*“ Dumnezeu totdeauna este gata să își reverse asupra noastră darurile sale, de cari avem trebuință atât pentru viața noastră de aici pe pământ, cât și pentru dobândirea celei vecinice, însă numai atunci dacă i-le cerem. „*Cereți și se va da vouă; căutați și veți afla; bateți și vi-se va deschide, căci tot cel ce cere iea; și cel ce caută, află; și celui ce bate i-se va deschide*“ (Mat. 7, 7—8). Spre a ajunge la mântuire, cu atât mai mare trebuință avem de rugăciune, cu cât avem să ne luptăm nu numai cu neputințele și cu slăbiciunile noastre, ci și cu nenumărații dușmani din afară, cari cu ispitele lor neîncetat încearcă să ne abată de pe calea poruncilor Domnului, care singură duce la mântuire. Ne ispitește diavolul,

care „*umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită*“ (I. Petru 5, 8), dar' ne ispitește și lumea, ale căreia lucruri, bucurii și plăceri pare că toate s'au conjurat în contra noastră, ca să ne împiedece în calea către mântuire. Bogățiile ne duc la lăcomie, lipsurile ne trag la invidie; mărirea lumească ne face îngâmfați, iară nenorocirile ne duc la desperare; sănătatea ne îndeamnă la viții, iară boala la murmurare. Ce va face omul în fața atâtor dușmani, dacă nu va avea darul lui Dumnezeu, pe care îl poate câștiga numai prin rugăciune? De aceea ne îndeamnă Mântuitorul, că: „*Privighiați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită*“ (Mat. 26, 41).

Iubiți Frați și Fii! Mântuitorul Isus Hristos asupra nici unei datorințe a omului nu insistă atât de mult, ca asupra datorinței lui de a se ruga. El la fiecare pas spune, că: „*Se cade pururea a se ruga și a nu înceta*“ (Luc. 18, 1); „*Cereți și se va da vouă*“ (Ioan 26, 24) și „*Neîncetați vă rugați*“ (I Tes. 5, 17). Inșă Mântuitorul nu numai cu cuvântul ne îndeamnă, ca spre a putea birui asupra dușmanilor noștri în calea mântuirii „*să luăm toate armele lui Dumnezeu, rugându-ne în toată vremea cu spiritul prin toată rugăciunea și cererea*“ (Ef. 6, 18), ci și cu exemplul său. Așa, deși Dumnezeu fiind nu avea nevoie de rugăciune, vedem, că întreaga Lui viață este o rugăciune. Inainte de a își începe viața publică, 40 de zile petrece în pustie, în post și în rugăciune. Sf. Evanghelii ne arată cât de mult se ruga Isus, când ne spun, că: „*a fost când se ruga el singur*“ (Luc. 9, 18) și „*a ieșit la munte să se roage și toată noptea a fost în rugăciunea lui Dumnezeu*“ (Luc. 6, 12) sau că, după ce ziua întreagă a predicat mulțimei, „*s'a dus în munte să se roage*“ (Marcu 6, 46), iară inainte de patimele sale de trei ori își lasă apostolii săi și se refrage să se roage cu alăta căldură, încât asudă sânge. El se roagă, pentru că să ne învețe și pe noi să ne rugăm. Se roagă Hristos; se roagă Apostolii, se roagă Sfinții lui Dumnezeu, cari numai prin rugăciune au devenit sfinți și atunci noi, oameni neputincioși și păcătoși, să nu ne rugăm?

Iubiți Frați și Fii! Marele învățător al Bisericii Sf. Augustin spune, că „*pe cât de necesară este mâncarea pentru trup, tot atât de necesară este rugăciunea pentru suflet.*“ Dacă noi alăta grije avem de trupurile noastre, pe cari zilnic le nutrim, oare se cuvine, ca sufletele noastre să le lipsim de hrana lor de toate zilele, care este rugăciunea? Nu! Să ne reîntoarcem la rugăciune! Să ne rugăm neîncetat,

căci atunci pururea vom avea și ajutorul Părintelui nostru ceresc, care ne spune, că „*fără de mine nu puteți face nimica*” (Ioan 15, 5). Dacă aveți greutăți, năcazuri, lipsuri, dureri, și cu toții avem de acestea în valea aceasta a plângerii, alergați la Acela, care vă cheamă, că: „*veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi*” (Mat. 11, 28). Dacă Dumnezeu vă cercetează cu boală și suferință, rugați-vă Domnului, căci „*rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav*” (Iac. 5, 15). Dacă Dumnezeu vă învrednicește de bucurii, rugați-vă Domnului, care singur poate face, ca bucuria voastră să fie deplină și statornică. Să ne rugăm pentru noi, pentru cei ai noștri, pentru cei de un sânge cu noi, pentru cei ce ne iubesc, însă și pentru cei ce ne urăsc pe noi, cerându-ne nouă și lor binecuvântarea Domnului, dar mai ales darul credinței. Să ne rugăm cu toții, dară mai ales aceia, cari suntem încredințați ca să-i conducem la mântuire și pe credincioșii noștri, să ne rugăm pentru fiii noștri sufletești. In loc să ne plângem de învârtoșarea inimei lor, să ne ru-

găm pentru dânșii și Domnul, care a ascultat rugăciunile Preotului din Ars și a întors la credință pe toți parohienii săi și pe cei din jur, și Isus, care a ascultat rugăciunile fierbinți ale Sf. Monica și din fiul ei, crezut pierdut, a făcut un Sf. Augustin, va asculta și rugăciunile noastre, ale părinților sufletești. „*Toate, câte veți cere întru rugăciune crezând, veți lua*” (Mat. 21, 28).

Să ne rugăm mai cu seamă pentruca Isus Hristos, care „*a înviat din morți, cu moarte pe moarte călcând*” să ne dea darul său, ca ridicăți și înviați și noi din moartea păcatului, să nu mai recădem, ci pacea lui Hristos, pe care în ziua celor dintâi Paști a împărtășit-o Apostolilor, să o putem gusta și noi atât aici pe pământ, cât și în vecii vecilor. Amin.

Darul Domnului nostru Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți!

Dat în Oradea, la sărbătoarea Învierii Domnului, anul 1934, al Episcopului nostru al XXII-lea.

EPISCOP VALERIU TRAIAN.

PARTEA NEOFICIALĂ

PACE VOUĂ

Ceea ce ne ridică deasupra tuturor fapturilor, create de Dumnezeu pentru mărirea sa și frumusețea lumii — este cuvântul.

Suntem creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, fiindcă ni s'a dat ca avere, ni s'a dat ca putere, ni s'a dat ca puțință de mântuire: cuvântul.

Chiar a doua persoană Dumnezească e numită de Sf. Scriptură: Cuvântul.

„Întru început era cuvântul și cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era cuvântul”.

*Și acest Dumnezeu, care vine să ne mântuiască din vorba celui ce a spus îngrozitorul cuvânt de după început: „Non serviam, nu voi sluji”, cu și mai îngrozitoare motivare a celor două păcate originale: *Veți fi asemenea lui Dumnezeu; acest Cuvânt al lui Dumnezeu înainte de a se arăta sălășluit între noi, se vestește lumii tot prin cuvânt, prin cuvântul ingerilor ce cântau mărirea lui Dumnezeu și pace pe pământ. Creiată prin Cuvânt, căzută prin cuvânt, omenirea trebuia să fie mântuită tot prin Cuvânt.**

Pentru aceea s'a făcut Cuvântul trup și s'a sălășluit întru noi ca să-i vedem mărirea ca a Unuia născut din Tatăl.

Dar acelaș D-zeu, după ce a fost alungat din sălășluirea sa; după ce a fost coborât de pe piedestalul ce trebuia Să i vestească mărirea, după ce a

*fost gonit de pe pământul creiat de puterea cuvântului său, prin grozava poartă a Crucii și prin întunecata ușe a mormântului; — când s'a întors biruitor din acelaș pământ, prin acelaș mormânt, acum glorios și lăuminat, din care a înviat: ne-a adus ca solie, ca primul dar al iertării, întâiul semn al dragostei sale, ca un început de dovadă a mântuirii noastre și ca un semn al căii pe care o vom dobândi; — ne-a adus cuvântul: **Pace vouă!***

*Se 'mplinesc 19 veacuri de când, prin chinurile Crucii și prin lumina Învierii s'a pogorât asupra omenirii pacea Dumnezească. Pacea care a fost sămănată de Isus pentru întâia oară în inimile celor doisprezece, când a intrat, după înviere, prin ușile încuiate și le-a zis: **Pace vouă!***

Și această sămânță de muștar al păcii sălășluite în sufletelor micei cete de mari credincioși, a fost nutrită cu trupul și udată cu sângele aceluiăș Mântuitor, ce s'a lăsat pe sine nutremânt al slăbiciunii noastre în sfânta Cuminecătură.

Și a crescut s'a întărit de harurile celor 19 veacuri, s'a dezvoltat în pomul puternic al Creștinismului de azi, ale cărui crengi puternice sunt pline de roadele vie ale jertfei martirilor, ale credinței mărturisitorilor, tăriei sfinților, curățeniei fecioarelor și atâtor mii și milioane de creștini, ce mărturisesc și azi credința în acelaș Cuvânt, care cu 1900 de ani în urmă, s'a smerit pe sine, Dumnezeu fiind, trupul

robului luând, ca să ne înalțe pe noi din adâncurile întunecate ale neputinței și nevoinei de-a-i sluji, — acolo unde e mărire și lumină, unde e fericirea nebănuită și nesfârșită a celor ce-i servesc și fac voia Celui ce a trimis pe însuși Fiul său să se jertfească petru noi și să ne mântuiască.

Ferice de cei ce ascultă de acest Cuvânt, ferice de cei ce află Calea ce duce la acest Adevăr!

Omenirea crede instinctiv în cuvânt; caută cu înfrigurare cuvântul mântuitor, dar rătăcește de atâtea ori. Ceafa patimilor ce i întunecă lumina minții o face să confunde, să prețuească mai mult cuvântul pierzaniei decât Cuvântul mântuirii. Să se'nchine mai mult plăcerilor trupului, decât curăției inimii; mai mult înbuibării, decât cumpătului. Să servească mai mult pe trușorul Mamona, ce-i îndestulește plăcerile momentului, decât pe smeritul Hristos, Cel ce are cuvintele vieții de veci.

Parcă niciodată omenirea n'a căutat mai cu înfrigurare cuvântul mântuitor, ca'n ziua de azi. Nicicând n'a rătăcit mai adânc, mai jalnic.

Nicicând cele două tabere adverse, ale celor două cuvinte, n'au stat mai dușmănoase față'n față.

Niciodată tabăra lui Lucifer n'a apărut atât de puternică, atât de îndrăzneală, cu ramificații atât de adânci, nici omenirea atât de zăpăcită în a căuta și afla calea ce trebuie să o ducă la mântuire. Parcă amenințarea mistică a Mântuitorului le taie avântul, le zădărnicește strădanii: „Mă veți căuta și nu mă veți găsi și'n păcatul vostru veți pieri“.

Cuvinte a lui Dumnezeu, care dintru'nceput ești la Dumnezeu, Dumnezeu însuși; care te-ai făcut trup pentru mântuirea noastră a futuroara!

Privește din înălțimea sfințeniei și a milei tale mica, smerita ceată a celor ce cred în Tine și Te urmează! Și, pentru vrednicia jertfei tale fără de margini, pentru smerenia celor ce cred în Tine; întru amintirea celor 1900 de ani de nesfârșite haruri împrăștiate, cu atât de puțin folos, peste vrednici și nevrednici: — Te îndură de omenirea ce rătăcește în labirintul încălțat al patimilor sale ne stăpânite!

Celor hârșuiți de patimi le dă liniște, celor trușori smerenie. Celor ce se răsboesc împotriva Cuvântului Tău, dă-le desfătarea păcii tale Dumnezești.

Fă-ne pe toți părtași Cuvântului ce înalță, Cuvântului ce ne mântuește și ne scopă pe noi din robia cuvântului ce osândește.

Omenirii rătăcite, arată-te să te cunoască și să recunoască că Tu ești Calea, Adevărul și Vieaja.

Ca dar al suferinții tale de dinainte de 19 veacuri și ca un semn de iertare și izbăvire de păcatele omenirii de 19 veacuri, redă omenirii credința și încrederea în cuvântul tău, în Pacea ta, în Tine. Dar mai ales de ziua prăznirii Învierii tale ne dă, te rugăm, tuturor Pacea ta ca să simțim într'adevăr că Ești, cu noi, să credem că vei fi cu noi în toate zilele vieții noastre până la capătul veacurilor.

Dă-ne Pace! Dă-ne Doamne, Pacea Ta.

P. A. Cosma.

Moartea cărturarului bihorean Dr. Constantin Pavel.

Ziua de 19 Martie 1934 a adus doliu pentru biserica română unită a Orăzii și pentru întreg Bihorul. S'a stins măcinat, de o crunță boală, profesorul și cărturarul bihorean Dr. Constantin Pavel. Ce a însemnat Dr. C. Pavel pentru cultura neamului, numai bihoreni o simt cu adevărat, căci ei l-au cunoscut de aproape, în activitatea lui, în toate fibrele vieții și ale sufletului său românesc. Bihoreni privind-l se simțeau în siguranță, fiindcă în el vedeau pe deslușitorul drepturilor lor neperitoare ce le tâlcuia și tâlmăcea din vechile hrisoave. În treaga suflare bihoreană s'a cutremurat la vestea morții lui căci a simțit ce stâlp puternic a pierdut în cărturarul Pavel.

Biserica unită își deplânge un distins preot al său, care iubirea de neam și patrie a știut-o imbrina norocos cu acea a religiei și-a bisericii sale. Pavel, deși mai mult cărturar în viață, a ținut la sfârșitul vieții să moară proește. „Mi-am plecat genunchii înaintea Domnului“, a zis el în ultimele sale clipe „nu cum trușorii îi pleacă, ci...“

Scolile din Beiuș își pierd un distins profesor

și aprins iubitor al lor, Bihorul un asiduu cercetător, Biserica un devotat slujitor al ei. Nemurirea ni l-a luat după o bogată viață de muncă și activitate, ce le-a deprins ca nimeni altul. Pavel, luminatul profesor și îndrumător nu mai este. Dumnezeu să-i facă parte cu drepții!

Personalitatea și activitatea lui Pavel o zugrăvesc mai bine discursurile ce s'au rostit la funeriile lui, pe cari le reproducem aci.

Panegiricul rostit de Păr. canonic Dr. Ioan Georgescu cu ocazia funeraliilor P. Dr. C. Pavel.

P. Prof. Constantin Pavel

* 11. XI. 1876 — † 19. III. 1934.

„Buzele preotului vor păzi știința și legea vor cerca din rostul lui“. (Malahia II, 7).

Văzând marele număr de prieteni strănsi astăzi în jurul rămășițelor pământești ale celui ce fost P. Prof. C. P., îmi pare că nu mă găsesc la o înmormântare, ci la o serbare; la serbarea prețuirii vrednicilor și răsplătirii drepte a ostenelelor lui.

Dincolo de hotarul îngust al zărilor noastre, parcă se deschid porțile zăvorite ale Panteonului Bihării românești și, de pe pedestalurile lor de slavă netre-

Dr. Constantin Pavel.

cătoare, vin să-l cheme în mijlocul lor și să-și ocupe scaunul de cinste ce se cuvine adormitului în Domnul directori și profesori sărbătoriți ai liceului din Beiuș ca: Ioan Erdeli, Grigorie și Teodor Kőváry, Teodor Aaron de Bistra, Sigismund Pap, Alexandru Roman, Ion Vodă Sălăgianu, Gavrilă Lazăr de Purcăreț, Gh. Marchiș, Petru Mihuț, Ion Munteanu, Augustin Antal, Gheorghe Ma inescu, Moise Neșiu, Teodor Roșu, Ion Buteanu, Vas. Dumbravă, I. și Coriolan Ardeleanu, Traian Fărcaș, Victor Borlan, Teodor Bulcu, Florian Stan și atâția alții, așa de familiari regretatului nostru prieten, fiindcă nimeni nu i-a cunoscut mai bine și n'a contribuit mai mult la eternizarea memoriei lor, ca el.

Să nu turburăm această măreață recepție spirituală cu vuetul vorbelor și cu forfoteala mișcărilor noastre neavenite!

Coborîndu-ne, deci, din aceste sfere înalte pe pământul acesta de neajunsuri și dureri, să trecem o clipă în revistă viața și activitatea răposatului în Domnul, să vedem moștenirea sufletească ce ne lasă și îndatoririle firești ce ne revin.

Date biografice.

C. P. s'a născut la 11 Noemvrie 1876 în comuna, centru de plasă, *Beliu*, județul Bihor, așezare veche românească, cu rost și rol istoric, din părinți țărani frunțași.

Clasele primare le face în comuna natală, cele secundare în Oradea și la Beiuș, unde în 1897 trece examenul de bacalaureat, iar cele superioare la Facultatea de teologie a universității din Buda-Pesta, precum și la cea de litere a universității din Cluj. Aici obține și titlul de doctor în litere, tipărind o documentată

teză asupra filologului Bogdan Petriceicu Hașdeu (1904).

În anul școlar 1904—5, își începe activitatea ca profesor suplینor la liceul Samuil Vulcan din Beiuș, obținând încă în anul următor (1906) titlul de profesor definitiv. Dela această dată și până la boala nemiloasă ce l-a doborât la pat în Decembrie 1933, iar acum în mormânt, a fost strajă neadormită în citirile culturale de aici ale marilor episcopi S. Vulcan și Mihail Pavel.

Fiind, ca profesor tânăr, și director de studii al elevilor din internatul Pavelian, micile economii din leafă nu le-a întrebuințat pentru petreceri și deșertăciuni lumesti, ci pentru studii și călătorii. Abia apăsarea vreo carte de istorie, de literatură sau de orice specialitate mai importantă pentru vieța noastră publică pe care el să n'o fi cumpărat. Pușini intelectuali de ai noștri aveau biblioteca și lectura lui. — Dar călătorii? Nu cred să fi rămas nicio țară din Europa, pe care să n'o fi străbătut în lung și'n lat. Mi-aduc aminte că una din cele dintâi pagini cu care mă surprinsese defunctul au fost: Amintiri din Scandinavia. Și nu voi uita nici când puternica impresie ce spunea că i-a făcut cercetarea ruinelor dela Kadikiöi (Chalcedonul de altă dată). Vechile biserici creștine, în care se înuseră istorice săboare ecumenice, au fost șterse cu tunurile gaziului Kemal Pașa de pe fața pământului, numai fiindcă aparțineau credincioșilor bisericii autocefale eline, pe când de bisericile catolice n'a îndrăsnit să se atingă nimeni. »Atunci am văzut«, spunea C. P., »ce însemnează să fii izolat și ce însemnează să ai la spate imensa autoritate morală a Vaticanului, să aparții unei comunități spirituale vaste, cu organizații puternice nu numai dincolo, ci peste efemerele frontiere politice și naționale; cu alte cuvinte, ce însemnează să ai Papă. Atunci am înțeles, de ce au înălțat în 1921 popoarele recunoscătoare ale Răsăritului un monument atât de frumos papei Benedict al XV-lea, la Constantinopol. Tiara lui salvase pe atâția din ghiarele șovinismelor naționale distrugătoare. Monumentul acela era grațitudinea turnată în bronz a bietelor popoare năpăstuite de ură fratricidă«. Ce plăcere era să stai de vorbă cu C. P. asupra lecturilor și călătoriilor lui! Comunicările lui aveau de atâtea ori semnificația unor revelații.

În 1912 se căsătorește cu domnișoara Eliza Ștefanica, fiica binemeritatului fost director al liceului din Beiuș. Această legătură, dacă nu i-a adus binecuvântările unei familii număroase și alese, i-a dat în schimb confort și o atmosferă prielnică preocupărilor sale cărturărești. Și C. P. putea să spună cu Hașdeu: »Tot ce am produs mai bun, datoresc nevastei mele.«

La 7 Ianuarie 1913, primește taina sfintei preoții, iar mai târziu titlul de protopop și de arhidiacon onorar.

În 1925—26, a fost prefect al județului Sălaj, iar obștea românească a Bihării l-a cinstit de două ori cu încrederea, dându-i mandat de parlamentar: odată în 1919—20, în cel dintâi parlament al tuturor Românilor, și a doua oră în 1931—32.

În 1923, a fost decorat cu ordinul »Coroana României« în grad de cavaler; în 1924, tot cu acel ordin, în grad de ofițer; iar în 1926 cu »Coroana României« în grad de comandor. Ba, grație activității desfășurate pentru înfrățirea franco-română și a legăturilor, ce a știut să-și facă și dincolo de hotarele neamului nostru, el a obținut chiar o decorație din par-

tea președintelui Republicii Franceze : Légion d'honneur, ordre civil.

Deși activitatea lui se desfășoară în mai multe direcții, totuși urme mai durabile a lăsat :

Pe tărâm școlar

Din 1905—6 și până în anii școlari din urmă, abia există anuar al liceului S. Vulcan, în care Prof. C. P. să nu publice câteva pagini de interes cultural local (asupra directorilor și profesorilor : Vasile Dumbrava, Gheorghe Marinescu, Ioan Buteanu) sau chiar mai general (Episcopul Mihail Pavel, Episcopul Samuil Vulcan, Inceputul culturii românești în Bihor ș. a.)

El a fost, ani de-a rândul, conducătorul Societății de lectură a elevilor.

Decât activitatea aceasta sporadică și întâmplătoare, cu mult mai însemnată e cea dezvoltată de adormitul în Domnul zi de zi, oră de oră, timp de 30 de ani, de pe catedră.

Nu sunt eu chemat să înfățișez și să apreciez această vastă activitate. O vor face alții mai pregătiți decât mine. Mă mărginesc numai să amintesc aprecierea atât de sugestivă și onorifică ce i-au făcut atâtea generații de elevi, când l-au numit »Domnul cel Bun.«

Pe tărâm științific și publicistic

a dat numeroase dovezi de hărnicie și pricepere. Din cele multe cităm : »Zile trăite« (1918—19) ; »Alexandru Roman« (1826—97) ; »Școalele din Beiuș« (1828—1928) ; »Miron Pompiliu« (1930) ; »Episcopul Dimitrie Radu« (1932).

Una mai valoroasă decât alta !

Nu se va putea scrie niciodată o temeinică istorie a întregirii noastre naționale, fără ca să se țină seamă de valoroasa contribuție, adusă de P. Prof. C. P. la istoria anilor 1918—19. Îndrăznesc să afirm că această contribuție, alături de discursul lui Vasile Goldiș dela Alba-Iulia, e, poate, cea mai frumoasă creație a zilei istorice de 1 Decembrie 1918.

Iată câteva crâmpene :

»Graiul nostru, rupt din graiul celor mai mari și luminate neamuri din lume, graiul doinelor, graiul rugăciunilor noastre către Dumnezeu, văzutu-l-am în bațjocora aceluia ce ne stăpâneau și huzuriau din truda și sudoarea noastră. — Cărturarilor noștri li s'au luat condeiele, poezilor noștri li s'au zdrobit lirele, prozilor li s'au interzis altarele, iar scriitorilor noștri li s'au oprit tiparele. — Aci, în școlile Bisericii noastre românești, sub ochii slăviților ctitori, cari, din vechi icoane, blând priviau la noi, siliți am fost să preamărim gloriei streine, ori chiar pe sanghinarii neamului nostru... Începuturile tuturor liftelor de pe stepele Asiei trebuia să le descălcim și să le îndesăm cu lopata în fiii tăi, neam românesc, dar despre începutul și așezarea ta în pământul lucrat și apărat de tine, făcea scrisul din carte și trebuia să tăcem și noi. — În spasmul durerilor și umilirilor noastre, de câte ori n'am strigat și noi sperați cu regele Lear : Suflați, vânturi... suflați... Dar ochii tăi, Doamne, spre neamuri privesc. Și astăzi tocmai acele clopote, cari ieri ne-au prohodit, învierea și viața noastră o vestesc. În Bălgradul Ardealului, în cetatea durerilor noastre de ieri și a nădejdilor noastre de mâine, astăzi se spune lumii întregi că voim să fim liberi și neafârnați de nimeni ; voim să fim un suflet întreg și nedespărțit de marele suflet întreg și nedespărțit, de marele suflet al neamului românesc de pretulindenea.«

Ce pagină strălucită de antologie, când te gândești și la primejdia ce chema autorul, prin asemenea declarații, asupra capului său, fiindcă, se știe, Români Bihoreni, Crișeni, Sălăgeni și Sătmăreni n'au fost mântuiți îndată după adunarea dela Alba-Iulia, ci abia la Paștile anului următor (1919).

Prin curajul ce o inspiră, precum și prin datele prețioase ce conține asupra mișcării naționale de atunci, modesta broșură de abia 48 de pagini a regretatului nostru C. P. dobândește o valoare ce va crește mereu cu timpul.

Cât de pregnant a exprimat apoi în conferința dela congresul general al profesorilor de geografie din România, ținut la Oradea în 25 Mai 1925 : »Locuri și oameni din munții Bihării« dragostea și alipirea Românilor noștri pentru muncelile lor ! El pune în gura unui sătean al nostru, cu care stă de vorbă, următoarele cuvinte atât de semnificative din punct de vedere etnografic : »D'apoi, uite dumniata, cum n'o fi bine pe la noi (și rău pusta Ungariei) că, dacă-ți trebuie o codoriște de biciu, tufa e acolo. Dacă-ți trebuie un resteu la un bou, păducelul e acolo. Dacă-ți trebuie o piatră să bați un cui la car, piatra e acolo. Ți se strică o cujbă, curpenul e acolo. Creapă un potâng, iei securea. N'ai șireglă (codărlă) ori uifi acasă leșile, iei cușitul, nuiielele is acolo«. În adevăr, ce bine arată aceste cuvinte simple înlesnirile multe și mari ale populației în regiunea dealurilor !

Dar discursul său comemorativ asupra lui *A. Roman* cât e de documentat și de înălțător ! El își da seama foarte bine că »virtuți« »ne trebuiesc și azi«, iar de »patimi« »n'avem nevoie« ; de aceea, într'un cadru larg istoric, el înfățișa cu dibăcie de maestru virtuțile scriitorului și omului politic Al. R., acel bărbat, stăpân pe ideile politice generale ale timpului, orator expansiv, cu vaste cunoștințe istorice și de drept internațional, »că nicăiri sărăcia minții și, pe urma ei, sărăcia inimii : lipsa de sentimente, de pregătire, de judecată și pricepere, n'a distrus și nu distruge mai mult, ca în politică«.

Și ce să zic despre grandiosul său volum »*Școalele din Beiuș*«, elogiata de Academia Română ? Poate să fie nu istoric de meserie, ci preot, învățător, mic funcționar în țara aceasta a Bihării, atât de dragă autorului, care să nu fie nevoit să caute urmele celor mai bine de 25.000 de frunți ieșiți din aceste școale sau având, în cursul timpului, legături într'un fel sau altul cu ele ? Nu găsești aici ordonat sistematic și expus limpede și la înțeles nu numai trecutul însuși al școalelor acestora centenare, ci și o bună parte din trecutul eparhiei române unite din Oradea, precum și a întregului neam românesc din aceste părți ? Există vreun repertoriu mai vast, mai folositor, mai cuminte întocmit pentru această regiune românească decât volumul cu importante anexe de documente al Prof. C. P. ?

Puține figuri istorice s'au învrednicit, însă, de dragostea și admirația lui în măsură așa de mare, ca regretatul episcop-martir național *Dimitrie Radu* ! În introducerea frumosului său discurs ținut la 8 Dec. 1931 în Senatul Român, el zice : »Cași sculptorul din piatra cea mai nobilă aș dori și eu astăzi, în această ilustră incintă și, în fața acestui bust, ca din perspectiva unui deceniu și din bogatul complex de aprecieri, opinii și credințe ce s'au formulat în jurul marelui prelat să scot într'o expunere de sinteză și într'o formă integrală figura morală și istorică a episcopului Radu.«

Sub dalta măiastră a oratorului, această figură dobândește un relief puternic. »Această strălucită îmbinare a jertfelor cu cultul frumosului și al tradiției (în viața și activitatea episcopului Radu) ne reamintește chiar și în zilele obișnuirii, vremile marilor voievozi și ale vechilor boeri de țară, ctitori de biserici și mănăstiri ce ne-au păstrat atâta bogăție de artă veche românească.«

Indeosebi dă el însemnătatea cuvenită faptului că, dela Ilie Iorest, Eftimie, Atanasie ș. a. chiriarhi din trecut, D. Radu e cel dintâi episcop venit dela București. »Parcă plecarea lui de acum 35 de ani de aici din București« spunea oratorul dela tribuna Senatului Român, »era menită să deschidă drumul unor realizări așteptate de veacuri, și el, vlădica Radu, să fie crainicul fraților, cari, două decenii în urmă, cu sabia liberării în mână trecură munții să ne dea altă istorie, pentru care veacuri întregi a trudit un neam întreg.«

Pe fărâm bisericesc

Încă s'a afirmat P. C. P. nu odată cu condeii și cu fapta. Mai ales în împrejurări grele, când se cerea curaj, bărbăție, spirit de jertfă.

Venind în 1922, și prin Beiuș, un distins academician și profesor universitar dela București, a avut nefericirea să fie indus în eroare de cineva care voia cu orice preț dihonie între frați. Sub sugestiile acestui rău voitor, distinsul academician și profesor, fără să se mai informeze și din altă parte, a publicat un foileton în ziarul »Viitorul« din București, în care spunea: »Biserica unită privilegiată, posedând aici latifundii, se ridică semeafă în fața celeilalte, silită să strângă cu talgerul susținerea ei zilnică«. Răspunzând P. C. P. zice că e inexact că biserica unită din Beiuș are latifundii. Această biserică nu are nici un latifundiu. Latifundiul, dacă poate fi vorba de unul, aparține episcopiei din Oradea, cu atâtea sarcini și îndatoriri culturale, vechi și noue. Și o biserică românească și cealaltă trăiesc din milostenia credincioșilor strânsă cu talgerul. Fiind vorba de latifundii apoi, zice P. C. P., »să am iertare d-le profesor, dacă întreb: cutare familie boerească, d. p. familia Cantacuzino, posedând de 85 de ori mai mari moșii decât episcopii uniți ai Orăzii, cam cât a jertfit în suta trecută pentru cultura neamului românesc?«.

Dar nu numai cu vorba și cu condeii a sărit P. C. P. în ajutorul bisericii sale. Nu s'a inițiat o colecție de seamă în favorul acestei biserici, dela Orfelinatul și Institutul recunoștinții din Blaj și până la pentru frații din risipire, la care el să nu-și fi dat obolul său.

Chiar de pe patul suferințelor sale, îndurate cu resemnare creștinească și virtute preoțească, el a rupt câteva sute de lei și a trimis P. mitropolit Vasile Suciul dela Blaj.

Și nu venia odată la exerciții spirituale, în Oradea, să nu se gândească la clerul nostru tânăr. De fiecare dată, el dona câte o mie de lei Soc. S. Ioan Gură de Aur a studenților noștri în teologie, pentru a încuraja activitatea ei așa de frumoasă și promițătoare.

Iar când un nepot al său i-a cerut sfatul, dacă e bine să se hirotonească necăsătorit, cum doria acesta sau căsătorit, el a răspuns: Dorința ta e un ideal. Dacă poți, fă; cine poate, face. Bagă de seamă, însă să poți ceea ce vrei. Dumnezeu să-ți ajute!

Dar clipele din urmă ale vieții sale cât au fost de înălțătoare. După ce primise cu toată evlavie sfânta taină a Ungerii de pe urmă din mâinile P. paroh-pro-

topop, el s'a rugat smerit de iertare, atât de Sfinția Sa, căruia, de altfel, nu-i greșise nimic în toată viața, cât și de ceilalți frați. Și cu câtă râvnă n'a sărutat crucea binecuvântată în mod special pentru muribunzi de Sfinția Sa Papa Pius XI și adusă lui, ca o favoare excepțională, de Excelența Sa episcopul Frențiu! Ultimul cuvânt, ce a șoptit, a fost Isus.

Ar fi încă multe de zis asupra vieții și activității sale de 58 de ani.

Dar trebuie să încheiem!

Iubite prietene, Constantine, noi, membrii familiei tale, mai restrânse în temeiul legăturii de sânge, mai largi în temeiul prieteniei, recunoștinței și admirației ce-ți păstrăm, strânși în preajma rămășițelor tale pământești, suntem incredințați că Domnul, Dreptul Judecător, te va număra între aleșii săi. Ți-a făcut doar cinstea rară să te cheme la El în acest an sfânt, când întreaga creștinătate prăznuiește 19 veacuri dela răscumpărarea ei. Și această cinste e și mai mare când ne gândim că te-a învrednicit să pătimești, să ispășești și să mori tocmai în timpul sfânt al Păresimilor.

De altfel, cărturar de frunte, cum ai fost, prea ai iubit tu cartea ca Dreptul Judecător să te fi putut șterge din Cartea vieții; prea ai căutat totdeauna înțelepciunea, ca acum să-ți refuze mângăierile supreme ale înțelepciunii de veci; prea ți-a fost dragă lumina, ca acum să nu te bucuri de razele zilei celei neînserate. Amin.

P. I. G.

Discursul președintelui Astrei — desp. Bihor Teodor Neș, directorul liceului „E. Gojdu.“

Îndurerată asistența!

De cinci săptămâni deasupra Orăzii, noi care l-am iubit pe *Constantin Pavel*, am simțit înfiorați fâlăitului morții. Zimții aripei sale, într'un miez de noapte atinse casa, în care într'o cameră albă, cum i-a fost sufletul, se mistuia, se stingea o viață de un masiv conținut intelectual și național.

Flacăra ce ardea odinioară atât de intens strălucit n'a putut rezista glaciei suflării a morții.

Ochii limpezi, din care se revărsa o învăluitoare afecțiune părintească asupra noastră, a elevilor lui, s'au drapat cu un compact întunec.

S'a stins în nemărginita împărăție a morții, glasul lui de profesor, care cu o caldă și vibrantă retorică a trezit în adâncimile noastre, esențialul etnic, solidaritatea și dragostea de neam.

S'a eclipsat imaginația robustă, care ne-a împodobit memoria cu splendide icoane smulse din pâcla trecutului, irizate și aureolate de-o măeastră putere evocatoare și descriptivă.

El a fost marele priceput al liceului din Beiuș, care a știut altoi în sufletele elevilor, bizar diformate de școlile și mediul unguresc. sentimente românești, cinste și admirație pentru literatura și istoria Românilor.

Pe vremea școlărității noastre el a fost iscusitul meșter, care în expresii sonore pândite cu vrăjmășie și censurate cu severitate de către oficialități, a știut învălui suflet și simțire românească, nepricepută de streini, dar cu emoții deslușite de noi.

Alături de sumara gardă a luptătorilor naționali din Bihor, *Constantin Pavel* a ținut »neprihănit și fără frică« torța culturii.

A trebuit să se stingă acest suflet plin de naționalism incandescent, de-o efervescență profund patriotică și de-o lucidă intuiție a Bihorului istoric și cultural în clipa când mintea și imaginația sa descurcau biruitoare trecutul acestui

colț de jară. Câte figuri, ce dormeau învelite în filele hrisoavelor, așteptau chemarea la viață de magul Bihorului!

Iată de ce, ca fostul lui elev, ca reprezentantul Asteii bihorene și delegatul Inspectoratului din Timișoara m-a biruit îndemnul de a-mi lua rămas bun dela el. Am viziunea cum defilează în fața sicriului, în frunte cu mândrii vovezi ai Bihariei, nenumăratele cete de iobagi, chemați de el la o postumă viață din cripta trecutului.

Văd stând îndoliați aici la căpătâiul lui, arhierestile figuri ale episcopilor Samuil Vulcan, Mih. Pavel și Dem. Radu, energicul profil al lui Al. Roman și svelta siluetă a lui Miron Pompiliu, pe care i-a zugrăvit cu o peană de aur, înmuiată într'o fermecată călimară de cleștar.

Simt cum mă impresoară camarazii mei de școală, foștii lui elevi, cu capetele plecate, cu inimile înclăștate și cu o lacrimă frântă în gene, suspinând: „Cuvântuț tău a rodit credința și faptele noastre de Români.“

T. Neș.

Discursul d-lui reprezentant al presei: Augustin Barna.

— În numele Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat, aduc ultimul omagiu decedatului, care a fosto mândrie a publicității românești din Ardeal. Profesorul Constantin Pavel încă din tinerețe s'a dedicat publicisticii. Prin cultura sa vastă, prin cunoștințele ce le avea în urma temeinicilor studii, în urma deselor călătorii în streinătate și în urma contactului ce ținea cu oamenii de cultură, cu bărbații politici și mai ales prin talentul său, ajunge încă înainte de războiul

mondial, unul dintre cele mai reprezentative figuri ale scrisului românesc de dincoace de Carpați. Pentru redacțiile ziarelor și revistelor românești din Ardeal și Banat, numele regretatului Constantin Pavel era o podoabă a editorialelor, iar cititorii români urmăreau cu un deosebit interes tot ceea ce ieșea din condeiul maestrului publicist.

Constantin Pavel a colaborat la ziarele „Tribuna“, „Românul“ dela Arad, „Foaia Poporului“ și „Unirea“ din Blaj, „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov, încă înainte de război, iar după Unire colaborează la „Patria“ din Cluj, la „Viitorul“ și „Neamul Românesc“ din Capitală. A publicat apoi în anuarul Societății Petru Maior a studenților români dela Universitatea din Budapesta, în anuarul Liceului din Beiuș și apoi în revistele „Vestitorul“, „Familia“, „Transilvania“, „Luceafărul“, „Cele Trei Crișuri“, etc.

În afară de aceasta activitate, regretatul Constantin Pavel a scris următoarele opuri: Bogdan P. Hașdeu, Gr. Alexandrescu, Miron Pompiliu, Alexandru Roman, Iosif Vulcan, Episcopul Dr. Dumitru Radu, Inceputul Culturii Românești în Bihor, Locuri și oameni din munții Bihorului, Zile trăite, Școalele din Beiuș, Contribuțiuni la istoria lingvisticii generale, antichitatea clasică, Cultura românilor din Bihor în prima jumătate a veacului XIX, etc.

Și acum când în numele Sindicatului Presei Române din Ardeal, mă închin în fața sicriului savantului publicist Constantin Pavel, îmi țin de o sfântă datorie să aduc prinosul de recunoștință al ziarului Gazeta de Vest, al cărui distins colaborator a fost. Serveasc celor mai tineri, ca exemplu, viața, munca și patriotismul regretatului Constantin Pavel.

Rolul individual și social al durerii

— Conferință —

Lumea creștină sărbătorește aniversarea a 1900 de ani dela înfăptuirea celui mai mare eveniment al acestui glob pământesc, răscumpărarea neamului omenesc. A trebuit ca Fiul lui Dumnezeu să se coboare pe pământ, luând trup omenesc, ca prin suferința sa să răscumpere pe omul decăzut și să-i arate calea care singură îl poate duce la realizarea destinului măreț pentru care a fost creat. Ar fi fost deajuns cea mai mică suferință pentru ca neamul omenesc să fie răscumpărat, dar Fiul lui Dumnezeu nu s'a mulțumit cu atâta, el a voit să golească până în fund paharul suferinței, să consume și ultimele drojdii ale durerii, ca să ne facă să înțelegem prin aceasta sensul profund și rolul sublim pe care îl are ea în realizarea chemării noastre.

Firea noastră omenească fuge instinctiv de durere, se înfioară îngrozită de spasmurile ei, și cu toate acestea nimic nu ne poate face mai mari decât durerea. Toate înfăptuirile mari, toate realizările grandioase ale geniului uman au fost plămădite în aluatul durerii, au fost udate cu lacrimile de sânge ale suferinței. Adevărul acesta profund a fost simțit și de geniul artistic al poporului nostru și a fost încorporat în una dintre cele mai frumoase realizări poetice ale literaturii noastre populare, în admirabila baladă *Mănăstirea Argeșului*. Ridicarea acestei minuni arhitectonice a pământului românesc este legată în imaginația creatoare a poetului necunoscut de sacrificiul suprem, zidirea în temeliiile aceleia a unei ființe omenești, a ființei celei mai iubite.

Cine ar putea descrie în cuvinte chinurile trupești

ale soției jertfite, suferințele sufletești ale mamei, care nu-și mai poate revedea și alăpta copilășul și durerea mistuitoare din inima soțului iubitor, care trebuie să aducă această jertfă și să asculte cuvintele plângătoare:

Manole, Manole,
Meștere Manole,
Zidul rău mă strânge,
Trupușoru-mi frânge,
Copilașu-mi plânge,
Viața mi se stinge!

*

Omul este o ființă viețuitoare cu un organism material a cărui creștere și conservare e determinată și condiționată de adaptarea la mediul fizic înconjurător. Durerea este strigătul de alarmă care determină reacțiunile necesare ale organismului nostru material împotriva elementelor neprielnice ale mediului înconjurător. Fără ea ar fi imposibile procesele de adaptare și reacționare la excitațiile din afară și prin urmare ar fi imposibilă și dezvoltarea și conservarea vieții noastre corporale.

Iată rolul important al durerii din punct de vedere biologic.

Dar pe lângă această viață inferioară, comună cu a animalelor necuvântătoare, omul are și o viață sufletească superioară, viață care se ridică deasupra influențelor nemijlocite ale mediului fizic, privește viitorul îndepărtat și caută să fixeze locul omului între semenii săi și în univers. Vieța omenească primește astfel o perspectivă largă, care trece dincolo de hota-

rele timpului și spațiului și care se călăuzește de principii morale superioare. Și în aceeași formă de viață superioară instinctul primar al conservării vieții fizice și al adaptării la mediul înconjurător ajunge de multe ori în conflict cu sentimentele superioare ale acestei vieți sufletești mai înalte: Cu sentimentul adevărului și dreptății, sentimentul național-umanitar și sentimentul religios-moral. Și din acest conflict naște o cascadă vijelioasă a durerii și suferinții. Individul ajuns la această înălțime renaște prin botezul de sânge al durerii ca personalitate morală. Și acesta este sensul cel mai profund și mai măreț al durerii.

Instinctul conservării fizice se ridică la omul superior la înălțimea conservării morale și aceasta nu se poate realiza uneori decât prin jertfirea existenței fizice.

Sufletul nostru, însetat după nemurire, nu se va împăca niciodată cu ideea nimicirii totale. Dari oricât de încrezătoare ar fi știința omenească în ceea ce privește năzuințele ei spre o prelungire a vieții materiale, ea nu va putea înfrunta niciodată moartea și setea sufletului omenească după nemurire nu va putea fi potolită niciodată decât de credința în perpetuarea vieții personalității noastre morale, credința răzimată pe legile supraomenești și eterne cari cărmuesc lumea morală, pe încrederea în ordinea și armonia universală. Prin aceasta se explică seninătatea cu care și-a jertfit viața acel șir nesfârșit de martiri ai adevărului și credinței.

O. A.! Rolul măreț pe care îl are durerea în formarea personalității umane se îmbină organic cu rolul social al aceleia.

Personalitatea are la bază și conștiința raporturilor vieții individuale cu viața socială.

Germenul simțului social rezidă în instinctul de conservare al speciei, pe care îl găsim și la animale și care la acestea, deși înconștient, produce uneori fapte de curaj și jertfire de sine cari ne pun în uimire.

Gradul cel mai înalt al acestuia este însă sentimentul de contopire armonică a individualității noastre cu mediul social uman, conștiința solidarității noastre cu neamul din care facem parte și prin aceasta cu umanitatea întreagă. Viața neamului este și viața noastră și legătura tainică a sufletului nostru cu sufletele înaintașilor o formează suferințele de veacuri ale neamului cari vibrează adânc și în sufletul nostru, suferințe cari au zămislit idealurile naționale pentru cari s'au jertfit ei, idealuri cari încălzesc și sufletul nostru și pe cari le vom lăsa ca moștenire pioasă și urmașilor noștri. Suferințele comune creează legătura trecutului cu prezentul și viitorul, ele trezesc și alimentează recunoștința noastră pentru înaintași și răspunderea față de urmași. Impărtășirea largă în suferințele comune prezente și trecute ale neamului nostru și în străduințele izvorite din acelea naște avântul eroic al jertfirii de sine. De aici cultul pentru eroii trecutului nostru istoric și sentimentul împăcării sufletești și al datoriei împlinite, când avântul eroic ne face să triumfăm asupra imboldurilor egoiste ale instinctului de conservare fizică. Fără durere omul nu s'ar fi putut ridica niciodată la înălțimea morală a eroismului care îl face să se sacrifice pe sine pentru binele semenilor săi. Dar acest eroism nu se manifestă numai în lupta fizică, ci în orice situație a vieții. Datoria, cinstea, demnitatea, mila sunt aspecte deosebite ale aceleiași înălțimi sufletești, cari ne cer multe și mari

jertfe și cari sunt totodată și temelile cele mai solide ale vieții sociale și naționale.

Dar rolul social al durerii are și o altă față. Durerile comune solidarizează indivizii la activitate comună și prin aceasta se face posibil progresul societății omenești pe toate terenurile și se realizează civilizația umană.

O. A.! Omul este creat pentru fericire. Fericirea nu este însă altceva decât starea sufletească de mulțumire care izvorește din posedarea binelui. Pentru aceasta omul tinde spre stăpânirea și realizarea binelui, ori de câte ori a ajuns să-l cunoască. Noi suntem *determinați* spre bine. Nu există ființă omenească cu facultăți sufletești normale și sănătoase, care să voiască răul. Și dacă cu toate acestea facem și răul, aceasta se întâmplă numai din motivul că în el e amestecat și ceva bine și inteligența noastră nedesăvârșită se oprește mai mult asupra acestuia, iar voința amorfă, neeliberată pe deplin de impulsunile ancestrale ale animalității, neamancipată de sub tirania simțurilor noastre materiale, e influențată mai mult de acestea decât de imboldurile și aspirațiunile mai înalte ale vieții noastre sufletești superioare, ale personalității noastre morale. Ea preferă binele sensual sau material celui sufletească sau spiritual, plăcere imediată, trecătoare, mulțumirilor sufletești superioare mai îndepărtate, dar neperitoare.

Și atunci intervine durerea. Fulgerul ei străbate în adâncurile cele mai ascunse ale ființei noastre și din profunzimile tainice ale sufletului nostru fășnește lumina puternică, ce ne face să vedem toată deșertăciunea poftelor trupesti și care ne deschide perspectivă luminoasă a vieții morale superioare, desrobindu-ne voința de sub puterea excitațiilor sensuale, din lanțurile pasiunilor și patimilor tirane și îndreptându-o spre aspirațiunile și idealurile izvorite din cunoașterea menirii noastre adevărate.

Numai durerea poate intra destul de adânc în sufletul nostru, în abisurile unde stau ascunse adevăratele comori ale acestuia. Ea este maestrul genial care creiază din individualitatea noastră amorfă capodopera artistică a personalității noastre morale.

Gustul ei amar se amestecă totdeauna în savoirea plăcerilor noastre sensuale, trecătoare, producând decepțiunea, ori de câte ori facem greșala de a crede că stăpânirea unui bun material poate satisface tendința înnăscută în noi spre fericire.

Noi suntem creați pentru fericirea deplină și nemărginită, dar nici deplinătatea nici nemărginirea fericirii nu o putem găsi și realiza în viața materială, trecătoare.

Obiectul aceleia nu poate fi decât binele nemărginit și desăvârșit și acesta este Dumnezeu, la înălțimea căreia cunoașterea noastră nedesăvârșită și voința noastră infirmă nu s'ar putea ridica niciodată fără ajutorul durerii. Dar chiar dacă am ajunge la stăpânirea binelui nemărginit, ar lipsi ceva din deplinătatea fericirii noastre, dacă aceea ni s'ar fi dat de-a gata și noi n'am fi contribuit cu nimic la realizarea aceleia. Iată pentru ce bunătatea și înțelepciunea dumnezeiască nemărginită a dispus așa ca fericirea să ni-o creem noi înșine și în această operă măreață ne-a dat un ajutor eficace prin care să învingem slăbiciunea voinței noastre atrase de plăcerile și desfătățile trecătoare și acest ajutor este durerea.

O. A. Omul este o ființă mărginită, încercuită în granițele unui organism material, dar el are aspirațiuni

cari trec dincolo de marginile acestei constituirii materiale, aspirațiuni cari se îndreaptă spre binele desăvârșit, cari fîntesc fericirea nemărginită. Noi trebuie să fărâmam marginile îngrădirii noastre materiale și aceasta nu se poate face fără durere și suferință, dar această durere și suferință este botezul de sânge din care renaște ființa umană superioară, este dalta măiastră care creează capodopera sculpturală a personalității noastre morale.

Beiuș, 4 Februarie 1934.

Sabin Anca.

Din lumea catolică

— **Irlanda.** Irlandezii catolici au aranjat un pelerinaj cu totul original pe mare. Au închiriat un vapor cu un tonaj de 16 mii, »Lancastria«. Cu dânsul pelerinii în număr de 1200 se duc la vechiul port al Romei Civitta Vecchia. Vaporul rămâne acolo și slujește pelerinilor de hotel. Conducătorul pelerinajului este Cardinalul *Mac Nory*. O sută de preoți se află între pelerini și 30 de altare s'au orânduit pe vapor, așa că pe dânsul zilnic se slujesc 100 de sf. liturghii.

— **Conversiunile la Biserica catolică.** De trei ani se dezvoltă mișcarea conversiunilor între laboitiții în India, cari mai înainte erau monofisiți. Într'acest timp au trecut la catolicism 12 mii de credincioși, 55 de preoți și 14 călugărițe.

În Anglia pe timpul anului trecut au primit credința catolică 12.400 de credincioși.

Pe timpul pontificatului Sf. Părinte Piu XI până acum șase milioane de păgâni au fost botezați.

Numai în Africa pe timpul celor din urmă cinci ani numărul catolicilor s'a îndoit.

— **În India** nordică, unul dintre finiturile cele mai grele pentru misiuni, pe timpul anului trecut s'au convertit 200 de Protestanți.

Numărul preoților indigeni în India întregă întrece acum două mii. Cu al doilea pelerinaj la Roma sub conducerea Archiepiscopului de Madras se vor duce și patru episcopi, între cari va fi și episcopul indigen Msgr. Roche din Societatea lui Isus.

— **Japonia** a avut anul trecut 6000 de conversiuni, *China* 60 de mii. Deși numărul acesta pare a fi foarte mare, totuși în asemănare cu populația este cam mic. Cauza însă sunt frământările politice și bolșevice ale țării.

— **Rusia.** Autoritățile bolșevice doresc a-și arăta puterea lor printr'un turn cu înălțimea de 415 metri. Așa această clădire uriașă va întrece cu 8 metri clădirea cea mai înaltă a Americii nordice, așa numitul Empire building. Așa ziarele bolșevice se fălesc, că față de turnul lor casele americane, numite sgârbe nouri va fi ca niște cutii de chibrituri. Fie care etaj va fi împodobit cu câte 18 statui ale muncitorilor celor mai meritați spre folosul bolșevismului, ornamentica întreaga va reprezenta libertatea proletarilor. Vârful turnului va fi încoronat cu o figură uriașă a unui muncitor rusesc, care cu gestul mâinii invită lumea întreagă de a se asocia ideilor comuniste.

Este de regretat, că din cauza atenției date fe-liuritelor evenimente politice lumea creștină se ocupă mai puțin cu starea religioasă a Rusiei. Va fi bine să știm, că prigonirea religiei de loc n'a încetat ci progresează. Mai ales clerul are mult de suferit, nu primește bilete pentru hrană, n'are dreptul de ale-

gere și este aspru pedepsit chiar sub pretextul cel mai mic. După planul societății ateștilor, protegiate de guvern toți preoții cari refuză a-și lăsa funcția lor pe timpul anului curent trebuie să fie exilați. Propaganda ateistă se face într'o măsură cu adevărat colosală cu ajutorul presei. Ziarul menit pentru propaganda ateistă între țărani iese în 3,3 milioane de exemplare și afară de redacțiunea principală la Moscova mai are 45 redacțiuni ambulante în vagoane construite îndeosebi pentru agitație; 15 mii de corespondenți dela țară dau materii potrivite. Chiar popoarele mici mongolice ca Burieții la lacul Baical au revistele lor ateiste, al căror număr este mai mare decât douăsprezece. Afară de aceasta se tipăresc multe cărți, broșuri, fci volante în limbile minoritare. În 1929 s'au răspândit 34 milioane de foi, în 1930 chiar 30 de milioane de foi cu scrieri ateiste; scopul societății ateiste este a nimici până la 1936 chiar resturile religiei în Rusia. După datele publicate în 1932, societatea pentru lupta ateistă număra pe atunci 5 milioane de membri, afară de cari între tinerime mai agitau două milioane de tineri atești.

Cu toate acestea, poporul dela țară cel puțin într'o parte se împotrivesc acelor încercări infernale de a-i răpi religia. Sunt chiar învățători sătești cari numai de frica guvernului înstruiesc pe copii după placul ateștilor. Ziarul cel mai mare ateist »Bezbojnik« (Ateistul) întreabă, pentru ce preoții înjosiți tot mai au între popor atâta vază? Ziarul francez »La Croix« de la 17. II. 1934 scrie chiar, că puterile sufletului siluit al poporului încep a se trezi mai tare și că renașterea religioasă a Rusiei este aproape. Guvernele Americii nordice și al Italiei au dobândit pentru preoții catolici supuși lor, facultatea să săvârșească slujbe religioase pentru concetațenii lor, la cari se tolerează până acum chiar prezența supușilor rusești.

P. Felix Wiercinski S. I.

CRONICI

— Dorim tuturor abonaților și cetitorilor noștri sărbători fericite de Invierea Domnului! Redacția și Adm-nistrația.

— **Il. domn Dr. Gheorghe Miculaș**, vicarul general al episcopiei noastre, prepozit capitular, protonotar apostolic, a împlinit Duminecă 25 Martie crt. la Bunavestire 60 de ani; care prilej a fost sărbătorit cu mare însuflețire de prieteni și clerul diecezan atât la Beiuș unde se afla în aceea zi sărbătoritul, cât și la Oradea. Aici, Marți în 27, când a sosit acasă ilustrul sărbătorit a fost salutat și felicitat de Corpul profesoral al Academiei teologice unde sărbătoritul e rector; apoi la ora 12 în aceeași zi de întreg clerul gremial în frunte cu Exc. Sa episcopul diecezan și mulți mirenii (representanții AGRU lui), mai cunoscuți sărbătoritului. Au impresionat cuvintele de răspuns ale sărbătoritului, prin cari spunea că de acum înainte e hotărât a-și închina toată viața câtă i-ar mai dărui Creatorul numai slujbei lui Dumnezeu. — *La mulți ani!*

— **Fiica lui Jair.** Studenții români uniți dela Facultatea de drept din Oradea, organizați în Societatea »Astru« au ținut ca din prilejul Anului Sfânt să con-

tribuiască și ei cu ceva la elevația sufletească a credincioșilor. De aceea, sub egida episcopiei, au jucat în sala teatrului »Regina Maria« piesa muzicală biblică: *Fitca lui Jair*, Duminecă în 25 Martie. Rolurile principale au fost susținute de d-l drd. *Victor Boroș* (Jair), dș. *Paula Marian* (Rode), dș. *Domnica Marian* (Miriam), d-l stud. *Gheorghe Silaghi* (Simeon), dș. *Elena Naneș* (Marta), dș. *Marg. Ciorninschi* (Sara), dș. *Marg. Gherlan* (Iudita), d-ra *El. Manu* (Sefora), d-l stud. *Belindeanu Ion* (Malahia), d-l stud. *Nic. Ursovicu* (Cheriton orbul), d-l stud. *Tiberiu Vereș* (Messia). Au mai avut rol d-nii: *Petru Nemeș* (Joil), *Gh. Lazar* (Enoh), *V. Vidrighin*, *V. Crișan* (bătrâni); *Laurențiu Ulici* (Petru), *Ioan Chișvași* (Toma), *Teofil Păuceanu* (Iuda), dș *Maria Marian* (Maria) etc. — Rolanții s'au achitat bine de rolurile lor spre mulțumirea, ba unii chiar spre admirația publicului, care a rămas foarte plăcut impresionat de piesa care conține un dramatism religios înălțător și purificator: biruința lui Isus prin iubire și binefacere asupra lui Jair cel îndârjit și de vederi religioase înguste. Părțile muzicale, compuse mare parte de măiestrul compozitor *Francisc Hubic*, le-a executat orchestra Centrului de instrucție 12 jandarmi. Direcția de scenă și regisarea a avut-o Păr. canonic *Dr. L. Tăutu* și d-l *Gavril Losonczy*. Succesul minunat al scenei a sugerat multora ideea să se întreprindă cu ea un turneu, care, pe cât suntem informați va avea loc la 20, 21, 22 Aprilie la Carei, Satu Mare, Sighet și în 29 Aprilie la Beiuș.

— **Sfințirea de cruci la Nojorid.** Comuna Nojorid compactă română unită își are acum două cruci frumoase înălțate și sfințite în amintirea *Anului Sfânt*. Crucile au fost dăruite comunei de *Dl. Gh. Crainic* și și soția sa *Floarea* și s'au așezat una la intrarea în sat pe drumul dela Oradea, alta în partea de Apus. Sfințirea s'a făcut de către *P. Ion Gârleanu* delegatul Rev-mului Protopop. Poporul a luat parte cu mare bucurie la sf. Liturghie și la procesiunea de sfințire ascultând cu mare atenție cuvântările de ocazie. Laudă dăruitorilor și credincioșilor din Nojorid.

— **Rugăciunea morții.** A fost o idee bună din partea anonimului *N. M. I.* de-a explica și comenta frumoasa rugăciune care desigur va putea produce roade sufletești bogate în suflete. Textul rugăciunii este acesta: *„Doamne, Dumnezeu meu, chiar de acum și oricare îi va fi felul și după cum îți va plăcea fie, cu inima liniștită și supusă, eu... primesc, din mâna ta, moartea cu toate chinurile, suferințele și durerile ei“.*

— **Credincioșii Coloniei Craidorolț,** colonizați din Ciucea, Vânători și Poieni, din cauza greutăților și a lipsurilor împreunate cu înfiriparea coloniei, n'au ajuns să-și poată deschide o capelă în care să se închine lui Dumnezeu, să-și îndulcească și să-și

ușureze greutățile vieții, fac apel la inimile înțelegătoare să-i ajute cu ceva sprijin material, donând ceva pentru deschiderea și înzestrarea capelei. Ofrandele să se trimită la adresa părintelui administrator al capelei *Demetriu Tămaș* din Istrău jud. Satu Mare.

— **Primim spre publicare:** „Gazeta „*CUVÂNTUL MOLDOVENESC*“ este singura publicație periodică populară apolitică din Basarabia scrisă pe înțelesul tuturor. Ba a început să apară încă dinainte de unire dela 1 Ianuarie 1914, fiind scoasă de cei mai de seamă luptători pentru desrobirea Basarabiei de sub jugul țarist și unirea ei cu patria mamă. Unirea Basarabiei s'a plămădit în cea mai mare parte în redacția acestei gazete. Din anul 1926 „*CUVÂNTUL MOLDOVENESC*“ este editat de Asociația Culturală „*ASTRA BASARABIEI*“, singura societate culturală activă din Moldova de peste Prut. „Cuvântul Moldovenesc“ nu face nici un fel de politică de partid; este o gazetă cu știri din toată lumea și tot felul de învățăături și îndrumări folositoare pentru trebuințele norodului moldovenesc din Basarabia. Singura ei politică este înstărirea morală și materială a sătenilor noștri prin cultura națională. Gazeta apare odată pe săptămână în format mare. Costul abonamentului e 120 lei pe an. *Redacția și administrația*, str. Principele Nicolae No. 25, *Chîșinău*.

BIBLIOGRAFIE

— **F. Ioan M. Gârleanu, O. F. M. C., Flori de pe drum, Poezii.** „Serafica“, tipografie și editură. Săbăoani—Roman. Format 8°, 72 p. 15 lei prețul.

Păr. ieromonah franciscan *I. M. G.*, autorul apreciatelor volume „*Lacrimi*“, „*Vioarele*“, „*Trandafiri*“ și „*Boabe de tămâie*“ — poezii, — precum și „*O sfântă din zilele noastre*“ și „*O prietenie în umbra mănăstirii*“ (proză), ține să prăznuiască anul jubilar al răscumpărării omenirii (33—1933), închinând lui Isus „*dulce Orfeu al sufletelor*“ un mănunchiu nou de poezii, flori de pe drumul surgurii sale pe acest pământ. Străbătând filele delicate ale celor 20 de poezii strânse în acest mănunchiu, te convingi cum poezia scapă de moarte vizitele divinității în om. Ea idealizează toate. Ea exaltă, înfrumusețează ceea ce este diform. Ea unește însuflețirea cu onoarea, durerea cu plăcerea, eternitatea cu vremelnicul, surgunul cu patria, creind o atmosferă de vrajă și de taină, atât de binefăcătoare pentru sufletul nostru trudit. Astfel, poetul nostru, „*trubadur bătrân*“, cu neastâmpărul cântăreților pribegi de altă dată în vine, o ia „*pe bord*“, spre „*răsărit*“. Pe drum, culege „*crini*“ și „*mușcate*“, asistă la mișcătoarea „*liturghie a valurilor*“, ascultă „*rugăciuni*“, străbate „*Sahara*“. Ajuns pe pământul sfânt, el stă „*de veghe pe Calvar*“, fixează pentru el și pentru noi pasionantul dialog „*Isus și copilul*“, se închină cu evlavie Mariei, „*fecioară stea între fecioare*“, bea din „*izvorul minunat*“, trece prin umbre și luminoi, pentru a fi de față „*la Ostia*“, la despărțirea *S. Augustin* de maică-sa, *S. Monica*, ori pentru a slăvi în ode pe patronul său, „*S. Francisc de Assisi*“. Aceste poezii abundă în imagini fericite. Cîtăm numai două exemple: *Crinii?* „*Când îi mișcă leneș vântul, Par cădelniși de parfum, Ce le vântură pe drum Sfinții cari ating pământul? Soarele?* „*E tăcere. Pe'ndelete Ostie de vieață nouă, Discul soarelui se'naltă între lumile amândouă*“. Fiind aceste poezii foarte potrivite pentru diferitele solemnități religioase, mai cu seamă pentru ședințele *Agru-lui*, nu ne îndoim că ele vor avea o largă răspândire în toate părțile. (ig.)